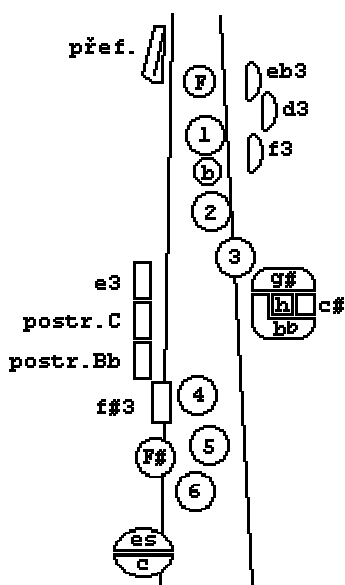

Tabulka hmatů I. (b až h1)

Rozložení klapek

Obrázky vycházejí z tvaru a rozložení klapek na starších saxofonech Amati, s nimiž se začínající hráč v ČR nejspíše setká; od moderních nástrojů se na první pohled nejvíce odlišují tvarem klapek ovládaných malíčkem levé ruky.

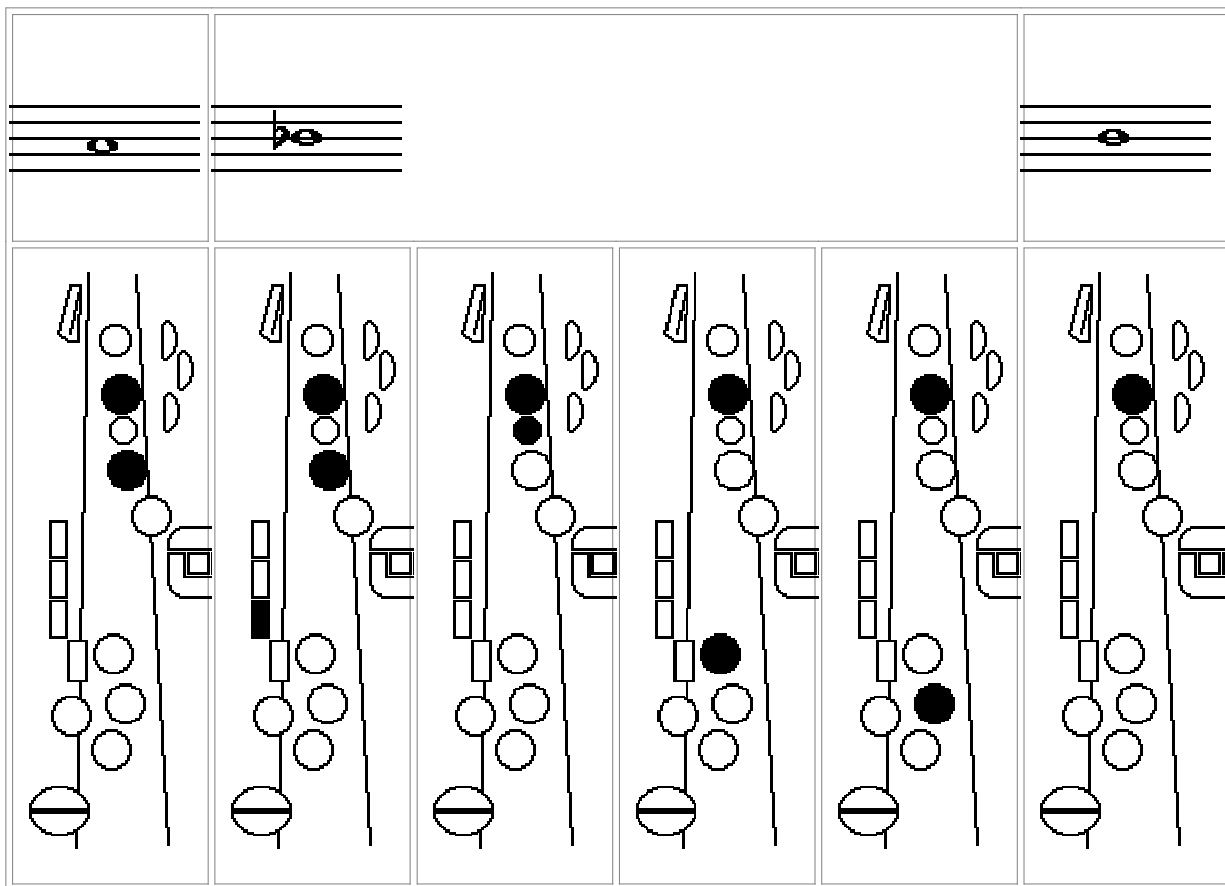
- přef. = přefukovací klapka, ovládá se palcem levé ruky
- d3, eb3, f3 = dlaňové klapky, ovládají se dlaňovými články ukazováku a prostředníku levé ruky
- F = přední F-klapka, ovládá se ukazovákem levé ruky
- b = „bis“ klapka, tiskne se spolu s H-klapkou ukazovákem levé ruky
- 1, 2, 3, 4, 5, 6 = klapky H, A, G, F, E a D, na nichž spočívají ukazováky, prostředníky a prsteníky obou rukou v základní poloze
- g#, h, c#, bb – ovládají se malíčkem levé ruky
- e3 – ovládá se ukazovákem pravé ruky
- postr. Bb, postr. C = postranní klapky Bb a C, ovládají se dlaňovým kloubem ukazováku pravé ruky
- f#3 – ovládá se prostředníkem pravé ruky
- F# = postranní F#-klapka, ovládá se prsteníkem pravé ruky
- es, c = klapky Eb a C, ovládají se malíčkem pravé ruky

Ne všechny nástroje jsou vybaveny klapkou pro f#3. Na velmi starých modelech může chybět také přední F-klapka či postranní F#-klapka, některé německé a české saxofony z období kolem II. sv. války (Weltklang, Keilwerth New King) mají na stejné úrovni s klapkou pro e3 ještě trylkovou G#-klapku a mohou se na nich vyskytnout i další odchylky. Mnoho barytonsaxofonů má rozsah směrem dolů rozšířen o půltón na psané malé a – klapka pro tento tón bývá zdvojená, jeden exemplář najdete ve skupině klapek g#, h, c#, bb (levý malíček) a druhý naproti přefukovací klapce u opěrky pro levý palec. Některé moderní soprán saxofony mají naopak klapku pro g3.

Tabulka 1. části přehledu základních hmatů

b	h	c ¹	cis ¹	d ¹	es ¹

e ¹	f ¹	fis ¹	g ¹	gis ¹
a ¹	b ¹			h ¹

Poznámky

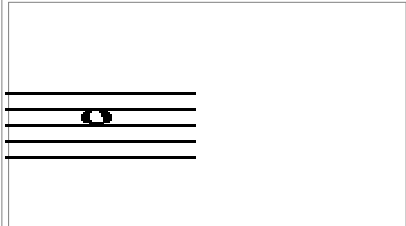
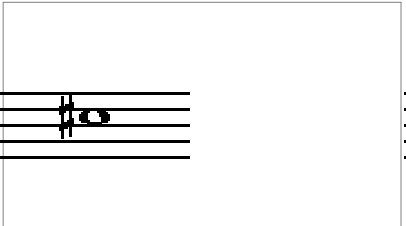
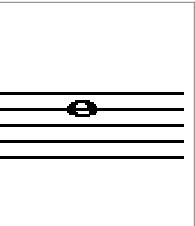
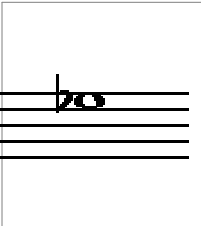
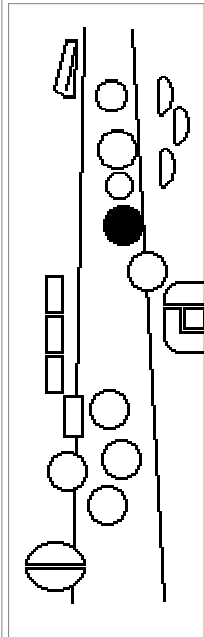
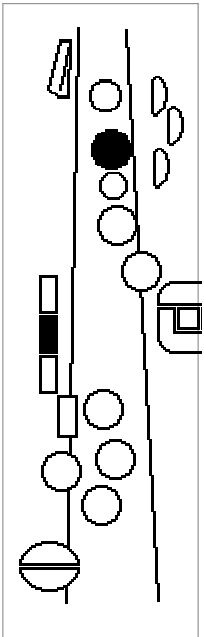
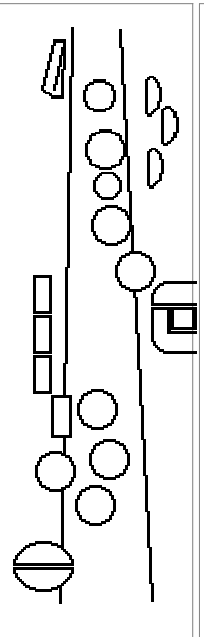
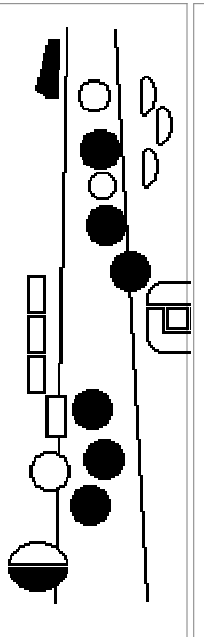
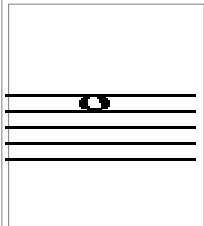
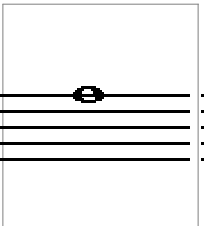
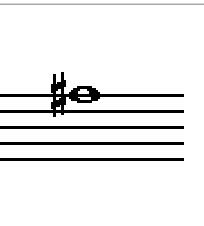
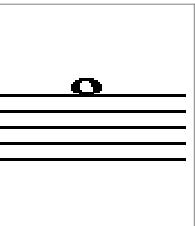
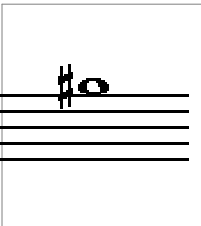
Tam, kde je u téhož tónu uvedeno více možných hmatů, naučte se nejprve hmat, který je uveden jako první. Další alternativy vám usnadní hraní technicky obtížných pasáží:

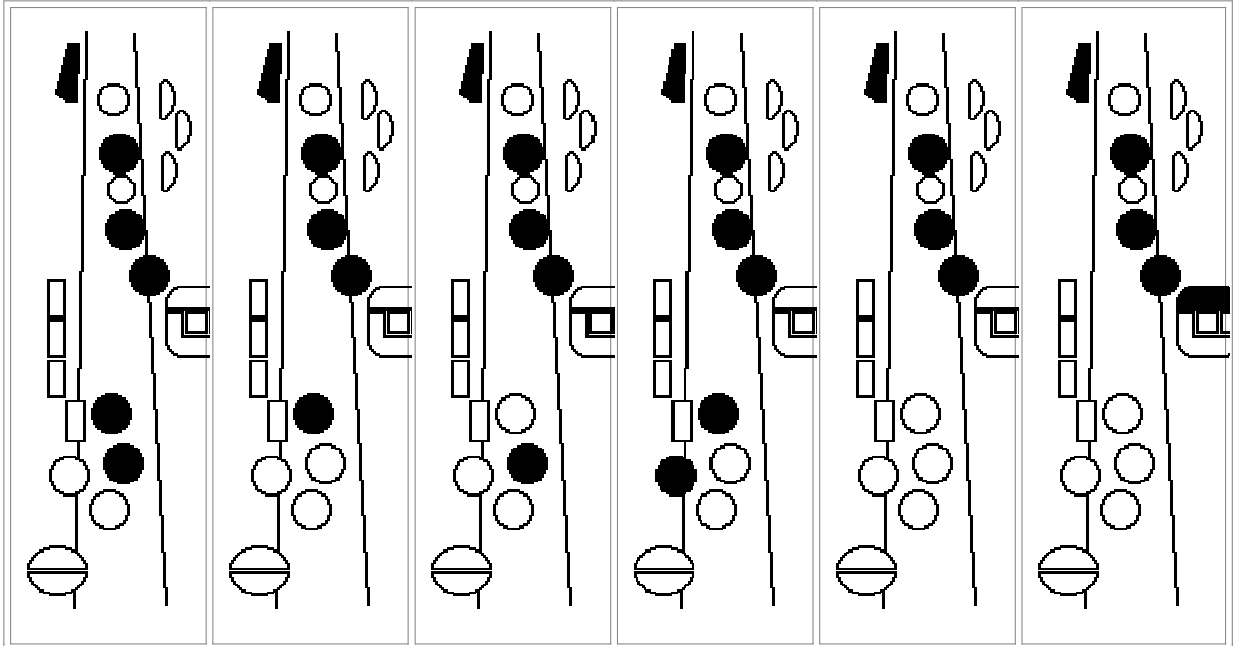
- Postranní C-klapka je vhodné použít všude tam, kde rychle přecházíte z c na sousední h nebo naopak a nepotřebujete bezprostředně předtím nebo potom zahrát některý nižší tón – tedy např. v chromatickém postupu h-c-c# (případně c#-c-h) nebo v trylku (h-c-h-c...)
- Postranní F#-klapka se používá podobně, např. v chromatickém postupu f-f#-g, prstíček pravé ruky však přitom musí opustit svou standardní pozici na D-klapce; nemáte-li dosud „usazené“ prsty pravé ruky, raději se proto držte běžného hmatu.
- Tón bb lze ve střední a horní oktávě hrát dokonce čtyřmi různými způsoby. Základní hmat využívá postranní Bb-klapku, je ideální pro chromatické běhy a pro postup bb-c. Snažte se, aby bříška prstů pravé ruky při hraní tohoto tónu neopouštěla klapky D, E a F!
- Druhý hmat, označovaný v zahraniční literatuře kupodivu pojmem „bis“, se hodí např. při hraní spojů g-bb, a-bb, pokud bb z druhé strany nesousedí s tónem h či c. Malá „bis“ klapka se tiskne ukazováčkem levé ruky současně s H-klapkou.
- Hmaty „1-4“ (ukazováčky levé a pravé ruky) a „1-5“ (levý ukazovák, pravý prostředník) usnadňují přechody f-bb a f#-bb; hmat „1-4“ se hodí i pro hladké sklouznutí z h na bb nebo naopak. Oba tyto hmaty jsou citlivé na ladění a seřízení nástroje.
- „Dlouhý“ hmat pro c#2 (jako c#1, ale se stisknutou přefukovací klapkou) využijete především v tichých pasážích hraných ve vyšším středním rejstříku, které se v dolním bodě dotknou tónu c# a vracejí se zpět nahoru – vyhnete se tak nežádoucí změně barvy na tónu c#. Pozor, takto hrané c# se často ozývá vysoko a musí se doladovat nátiskem.
- Hmaty pro e3, f3 a f#3 založené na použití přední F-klapky usnadňují přechody typu c-e apod. a umožňují hladké propojení standardního rozsahu nástroje s extrémně vysokým rejstříkem.

Tabulka obsahuje pouze přehled základních hmatů – mnoho saxofonistů používá další varianty např. pro doladování některých tónů (např. na barytonsaxofonu bývá často výhodnější u tónů nad d3 držet vždy jen nejvyšší z dlaňových klapek odpovídajících danému tónu a ostatní nechat zavřené) nebo pro barevné efekty.

- Zkuste si například zahrát tón a2 a postupně přidávat klapky 4, 5, a 6 – bude se vám nepatrně měnit ladění i barva tónu; pokud to uděláte opakovaně a velmi rychle, dostanete cosi vzdáleně připomínajícího wah-wah efekt nebo flanger – Maceo Parker tento trik úspěšně používá v každém druhém sóle).
- Jiný užitečný tip – potřebujete-li rychle skočit z tónů d2, eb2 apod. dolů na c#2 a zpět, nemusíte otevírat všechny klapky, úplně stačí pustit ukazovák a prsteník levé ruky (přefukovací klapka zůstává otevřená).
- Z podobných důvodů jako „dlouhé“ c#2 můžete v tichých pasážích v nižším středním rejstříku vrcholící tónem d2 či eb2 použít místo běžných hmatů kombinaci klapek 2 a 3 s klapkami pro vysoký rejstřík.

Tabulka 2. části přehledu základních hmatů

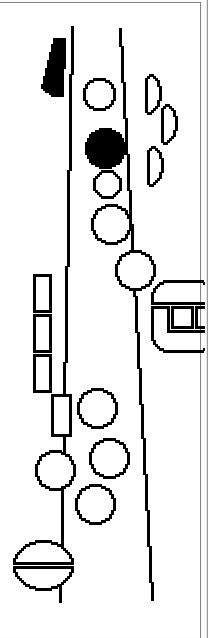
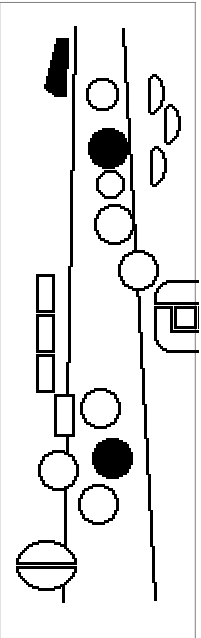
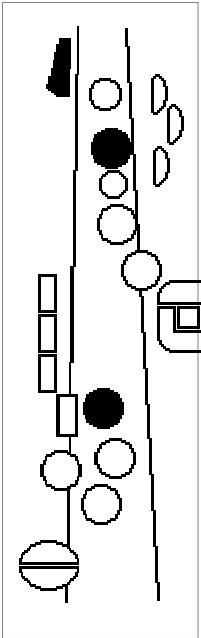
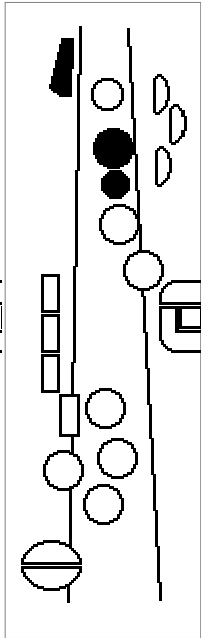
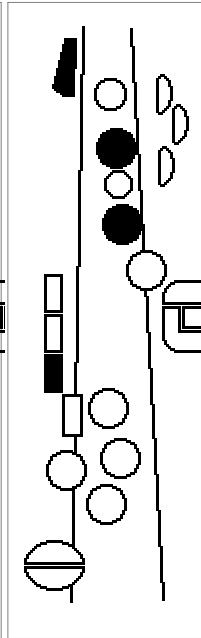
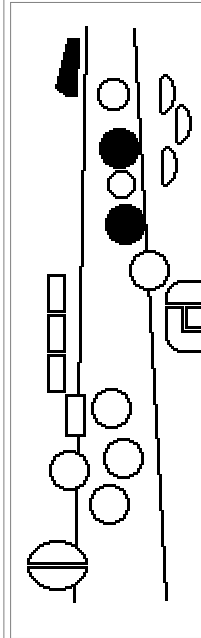
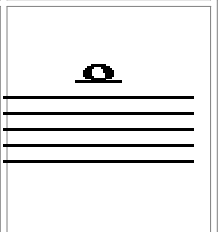
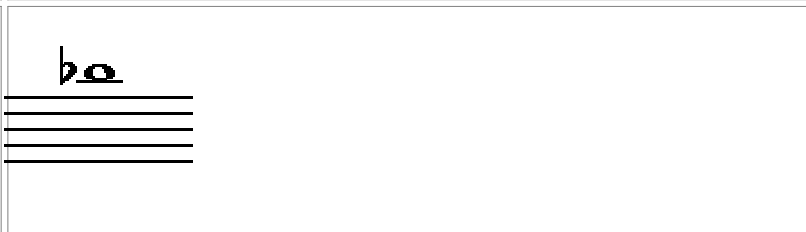
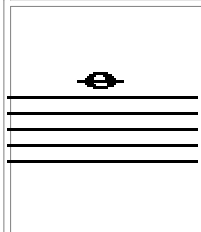
c ²	cis ²	d ²	es ²	
				
				
e ²	f ²	fis ²	g ²	gis ²
				

a²

b²

h²

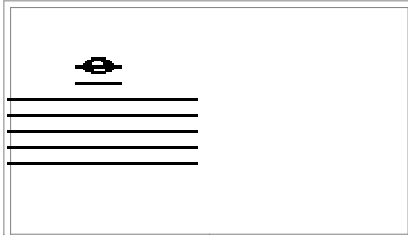
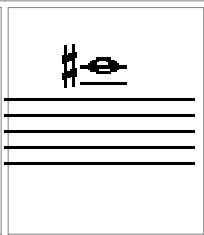
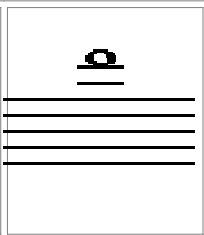
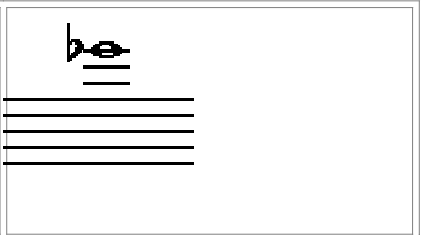
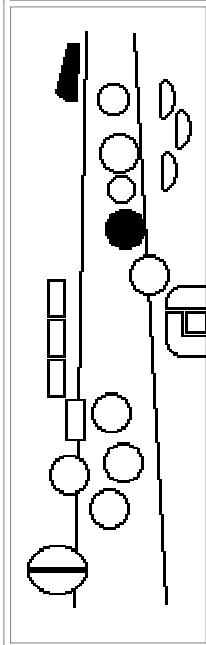
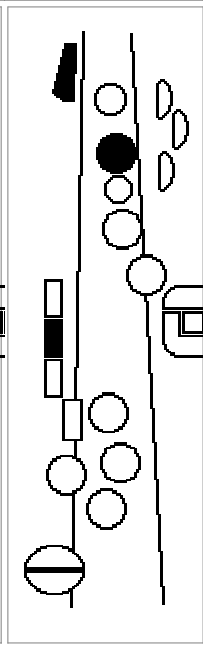
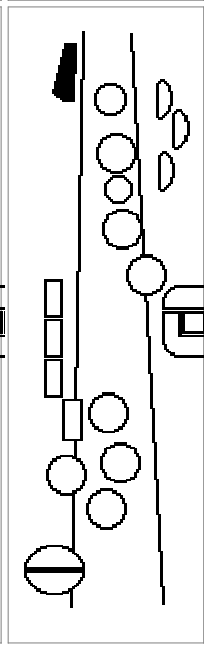
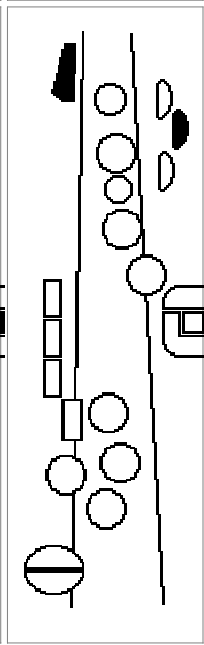
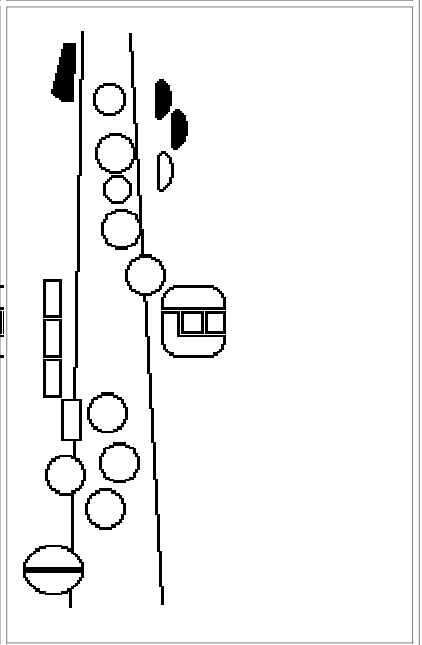

c³

cis³

d³

es³

					
					
e ³	f ³		fis ³		
